

Behandeling van depressie met ketamine in het LUMC

Ketamine is een medicijn dat wordt gebruikt als narcosemiddel. Naast een pijnverminderend effect is uit onderzoek gebleken dat ketamine bij sommige patiënten ook voor een snelle en sterke verbetering van de stemming kan zorgen. Ketamine is in Nederland niet op de markt, de linksdraaiende variant, esketamine, wel. Sinds september 2021 is esketamine neusspray (Spravato) in Nederland geregistreerd voor de behandeling van patiënten met een therapieresistente depressie (minimaal drie antidepressiva geprobeerd, plus een additiestap zoals lithium), en kan deze behandeling worden toegepast in gespecialiseerde centra.

Intraveneus toegediende esketamine is niet geregistreerd voor de behandeling van depressie. Het LUMC heeft sinds 2015 ervaring met intraveneuze toediening van esketamine bij patiënten met een therapieresistente depressie. Gebruik van een medicijn voor een andere toepassing dan waarvoor het medicijn geregistreerd is wordt 'off-label gebruik' genoemd. De afdeling Psychiatrie van het LUMC biedt patiënten met een depressieve stoornis die niet heeft gereageerd op alle gebruikelijke behandelingen de mogelijkheid voor een 'off-label' behandeling met ketamine. Om in aanmerking te komen voor deze behandeling gelden strenge voorwaarden. Deze voorwaarden zijn:

- Er is sprake van een therapieresistente depressieve stoornis; alle behandelstappen uit het depressieprotocol (volgens de landelijke Multidisciplinaire Behandelrichtlijnen Depressie, zie www.nedkad.nl) zijn doorlopen, inclusief MAO-remmers en elektroconvulsie therapie (ECT);
- De verwijzing vindt plaats door de behandelend psychiater (of huisarts als er geen behandelend psychiater is), waarbij een volledig overzicht van eerdere diagnoses en behandelingen in de aanmeldbrief wordt meegestuurd;
- Na verwijzing vindt eerst een poliklinische intake plaats. Als de psychiater van de polikliniek een mogelijke indicatie voor behandeling met ketamine vaststelt, wordt een afspraak gemaakt voor opname in de kliniek Psychiatrie LUMC;
- De opname bestaat uit een observatieperiode van maximaal een week, waarin onder andere aanvullend vragenlijstonderzoek en laboratoriumonderzoek wordt verricht. De psychiater van de kliniek Psychiatrie bepaalt uiteindelijk of behandeling met ketamine zinvol is. In bepaalde gevallen is behandeling met ketamine in het LUMC niet mogelijk. Dit is bijvoorbeeld het geval als er naast de depressie andere (ernstige) lichamelijke ziekten aanwezig zijn, zoals hartziekten, epilepsie of een zeer hoge bloeddruk. Ook bij de aanwezigheid van ernstige suïcidaliteit, psychotische kenmerken of een psychotische stoornis, persoonlijkheidsstoornis, dissociatieve stoornis of stoornis in het gebruik van middelen is behandeling met ketamine niet mogelijk. Dat geldt ook voor patiënten onder de 18 jaar of boven de 75 jaar, voor patiënten die zwanger zijn, of als opname op een open afdeling niet mogelijk is. De behandeling met ketamine vindt plaats tijdens een opname, waarbij de ketamine via een infuus gegeven wordt in zes giften van 40 minuten, in een periode van twee weken tijd. Voordat de behandeling start krijgen de patiënt en naasten uitgebreide uitleg en dient een toestemmingsverklaring ondertekend te worden.

Behandeling met esketamine neusspray is vooralsnog slechts zeer beperkt mogelijk in het LUMC, en wordt gereserveerd voor patiënten bij wie intraveneuze behandeling een goed effect heeft gehad.

Omdat esketamine neusspray sinds 2021 in Nederland is geregistreerd adviseren wij verwijzers van buiten de regio Leiden en omstreken om contact op te nemen met een regionaal expertisecentrum voor moeilijk behandelbare depressie.

Als u na het lezen van deze informatie nog vragen heeft, kunt u overleggen met dr. M.S. van Noorden, psychiater in het LUMC, of een van de andere psychiaters, via het secretariaat van de polikliniek psychiatrie: tel. 071-5263785.